

Innovatie is ondernemend prutsen

Conferentie Onderwijs & Duurzame Ontwikkeling

Amsterdam, 24 november 2004

Het begint met het verhaal van de aardgasrondvaartboot die door de Amsterdamse grachten vaart. Daar werkte ik ooit aan, als beleidsmedewerker van de milieudienst van Amsterdam, ergens in 1991. We kregen een klacht van bewoners aan de grachten, over de dieselstank van de rondvaartboten.

De wethouder was gevoelig voor hun klachten (mede omdat hij zelf aan en gracht woonde) en vroeg de directeur van de Milieudienst om het te onderzoeken. Uiteindelijk belandde het op mijn bureau, de kersverse beleidsmedewerker. Dus we zochten en vonden een adviesbureau met technische kennis en gingen praten bij alle rondvaartreders. Er was er eentje, Felix Guttman van CanalBus, die echt wel iets wilde. Ongeveer tegelijkertijd meldde het energiebedrijf van Amsterdam zich en vervolgens de Gasunie, die aardgas als brandstof aan het promoten waren. Aardgas is veel schoner dan diesel, vooral waar het gaat om schadelijke stoffen zoals roetdeeltjes en NOx. Je ruikt het, in tegenstelling tot diesel, ook vrijwel niet. Iedereen ging aan tafel zitten en al snel kwamen de plannen voor de allereerste aardgasrondvaartboot op de tekentafel. Daarvoor hadden we een compressor nodig bij het laadstation, wat allemaal gedoe met milieuhinderzones opleverde. Verder bleken er flink wat juridische problemen: de Scheepvaart Inspectie ging zich ermee bemoeien, want aardgas was wettelijk niet toegestaan als brandstof. Er waren problemen om een aanlegsteiger te bouwen, dat vergde ook vergunningen. En dan heb ik het nog niet eens over het geld. Het was echt een ontzettend gepruts.

Wie anno 2004 op een zomerse dag op een terrasje zit kan met enige regelmaat een aardgasrondvaartboot van CanalBus voorbij zien komen. Die stinkt niet en is een stuk stiller dan de diesels. Zo'n dertien jaar na dato is al dat gepruts niet voor niets geweest. Als je kijkt naar de ingrediënten dan zie je ondernemende mensen die met een hoop geprutst barrières overwinnen om hun droom te realiseren.

Het milieuvraagstuk is een maatschappelijke innovatievraagstuk van formaat en tegelijkertijd een grote economische kans. Of het nou gaat over zonnecellen, een waterstofeconomie of aardgasrondvaartboten: we moeten het hebben van ondernemerschap. In de jaren negentig was het milieubeleid vooral iets van de overheid die de dingen voor ons regelde. Anno 2004 gaat het milieubeleid wat mij betreft veel meer over ondernemerschap. Mensen die lesgeven over duurzame ontwikkeling, zoals de meeste mensen in de zaal, kunnen jonge mensen inspireren tot actie door te gaan ondernemen.

De noodzaak is niet minder dan 15 jaar geleden: Nederland heeft nog steeds een veel te hoge luchtverontreiniging, de aanpak van het broeikaseffect is nog amper van de grond gekomen en de Noord-Zuid verhoudingen zijn nog even

scheef als altijd.

Wat mij inspireert zijn mensen die op een ondernemende manier daarmee aan de slag gaan. Een van de beste Nederlandse voorbeelden over hoe je geld kunt verdienen met een maatschappelijk probleem zijn de Delta-werken. Het was pompen of verzuipen, letterlijk, en inmiddels is het Nederlandse bedrijfsleven internationaal toonaangevend als het gaat om natte bouw. Daarom heeft het Innovatieplatform water ook als een van onze sleutelgebieden benoemt.

Een ander voorbeeld is Greenwheels. Gestart door twee studenten die een markt zagen voor mensen die liever met de trein gaan maar zo af en toe wel een auto willen kunnen gebruiken. Een groot succes geworden in Amsterdam. Of neem het bedrijfje True Solar Energy, dat erin is geslaagd om zonder schakeling 5 volt uit een zonnecel te persen, waardoor je met zo'n zonnecel op je mobiel op kunt opladen. Een driemanzaakje met een gepatenteerde technologie en inmiddels de eerste opdrachtgevers in China en Taiwan. Gaat vast een groot succes worden.

Of de Nuna, de zonneauto waarmee een groep Delftse studenten de wereldbeker voor zonaangedreven auto's heeft gewonnen in 2001 en 2003. Of Formula Zero, een bedrijfje van drie oud-studenten van de TU Delft aan de Keizersgracht in Amsterdam, die een race-competitie aan het opzetten zijn voor waterstof aangedreven karts.

Allemaal ondernemers die van het milieuvraagstuk hun broodwinning maken. Niet om stinkend rijk te worden, maar gewoon om een zinvolle bijdrage te leveren aan de samenleving en tegelijkertijd hun inkomen te regelen. Hun innovaties zien eruit zoals de aardgasrondvaartboot: een hele hoop geprutst voordat het lukt. Maar als het lukt, dan heb je ook wat.

Dus de grote vraag is hoe we voor onze nieuwe generaties de link kunnen leggen tussen wereldverbeteren en ondernemerschap. Als we dat in ons onderwijs kunnen integreren hebben we een interessant perspectief voor Nederland.